

ORTA ANADOLU KALKINMA AJANSI VE BÖLGESEL GELİŞMEDEKİ ROLÜ

Dr.Şahin ÇETİNKAYA

Uşak Üni.İİBF,İktisat Bölümü

Çiğdem Ateş

Uşak Üni.Sosyal Bil.Ens. Yüksek Lisans Öğr.

Özet

Kalkınma ajansları Türkiye ekonomisinde bölgesel kalkınma açısından oldukça önemli argümanlardan biridir. Bölgesel kalkınmanın en önemli kurumsal yapılanmalarından biri olan Kalkınma Ajansları 2006 yılında kurulmaya başlanmıştır. Orta Anadolu kalkınma ajansında bu süreçte 2009 yılında kurulmuştur.

Kalkınma ajanslarının bölgesel kalkınma yanında çeşitli sosyal destek projeleri ile sosyal ve kültürel gelişimi de etkilediği söylenebilir.

Türkiye’de 26 kalkınma ajansı kurulmuştur. Coğrafi yakınlık dikkate alınarak iller arası ekonomik ve stratejik koordinasyon sağlanması hedeflenmiştir. Her ajans kendi içinde verimlilik esasına göre projelere destek sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma Ajansları, Bölgesel Kalkınma, Ekonomik büyüme, İstihdam

Abstract

Development agencies are an important argument for regional development. Development Agencies, one of the most important institutional structures of regional development, started to be established in 2006. Middle anatolia development agency was founded in 2009. Middle Anatolia Development Agency calls ORKA. ORKA covers in Kayseri,Sivas and Yozgat. The agencies affectes regional development as well as social and culturel projects. In 2006, 26 development agencies were founded in Turkey. Geographical proximity with Economic and strategic coordination between cities is targeted. Projects prepared according to the efficiency principle of each agency in itself.

Key Words: Development Agencies, Regional Development, Economic Growth,Employment

1. KALKINMA

Genel bir tanımlamayla kalkınma, bir ulusun arzu edilen şekilde ekonomik gelişme süreci ortaya koyabilmesi amacıyla, ulusal ekonomiyi bir bütün olarak düzenlenmesidir. Daha geniş anlamda kalkınma, bir toplumda ekonomik, toplumsal ve siyasal alanda arzu edilen her türlü değişim ve gelişim olarak tanımlanabilir. Tarihsel olarak kalkınma, az gelişmiş denilen ülkelerde ortaya çıkan büyük ölçüde beşeri acıların azaltılması ve maddi refahı arttırmaya yönelik potansiyelin harekete geçirilmesi anlamını içermektedir. Kalkınma, ülkelerin ulaşmaya çalıştığı bir hedef ve aynı zamanda nedensel ilişkileri içeren bir süreçtir(Taban,Kar,2003).

1.1. EKONOMİK COĞRAFYA

Genel tanımıyla ekonomik coğrafya; ekonomik faaliyetlerin doğal çevre ile ilişkisini inceler. Örneğin çevreci determinist akımda iklimin; sağlık, fiziksel ve zihinsel yeterlilik üzerinde belirleyici rolü bulunduğu düşünülür (Arıbaş ve Deniz,2015).

Çevreci determinist akım, insanın doğadan onun izin verdiği ölçüde faydalanacağını öngörür. Bu noktadan hareketle tabiat insanın davranışlarında sorumlu olan bir faktördür(Arı,2017).

Bu çerçevede bakıldığında iklim toplumun gelişiminde ana kaynak olmuştur. Zamana bağlı olarak bir çok akımlar gelişmiştir. Gelişen akımlar ise; coğrafi değişikliklerle beraber bir çok değişik etkinin sonuçları toplumsal şekillenmeye yol açmıştır. Toplumların kültürel ve tarihi birikimlerinin, örgütleniş şekillerinin ve hukuksal yapılarının da toplumsal gelişim üzerinde etkili faktörlerden olduğunu vurgulamaktadırlar. Kültürel ve tarihi birikimler, toplumsal ve hukuksal yapılar da beraberinde 'bölge' kavramının geliştirilip irdelenmesini gündeme getirmiştir. (Arslan,2005)

Zamanla bölge kaderinin değiştirilmesi düşüncesi mekan organizasyonu anlayışının gelişmesi sonucunu doğurmuştur. Coğrafyada mekan organizasyonu anlayışının gelişmesi ise, bölge planlamada coğrafyanın kullanılmasını kaçınılmaz olarak gündeme getirmiştir. Yani coğrafya , bölgesel kalkınma ve bölge planlama son derece ilişkili ve iç-içe kavramlardır. Günlük yaşamda da birlikte uygulama alanı bulmaktadırlar. Bu nedenledir ki; belli bir bölgenin ekonomik kalkınması ele alınırken yörenin bölgesel coğrafi özellikleri ve bununla ilişki kurularak bölgesel planlamasının nasıl yapılması gerektiği dikkatle irdelenmektedir.

Ekonominin küreselleşmesi ve bu küreselleşmeyi sağlayan dünya ticareti gerek hacim gerekse hız bakımından önceden tahmin edilmeyen bir değişim sürecindedir ve bu da ekonomik coğrafyayı derinden etkilemektedir. Dünya, artık yalnızca mallar bakımından değil, hizmetler, sermaye ve teknoloji bakımından da küresel bir Pazar haline gelmiştir. Uluslar, birbiri ardına, kendi ulusal ekonomik sorunlarına devlet temelli çözümlerden çok, pazar tarafından güdülen bir çözüm arayışına girmişlerdir. Meydana gelen değişimler o kadar hızlı ve güçlüdür ki ekonomik coğrafya da kendisini bu değişimlere aynı hızla uyarlamak zorunda kalmaktadır. Aslında, bütünüyle beşeri ve bölgesel coğrafyacıların işi zor görünmektedir. Örneğin haritalar hızla değişmektedir (Tekin ve Özgünç,2013).

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde dünya ekonomisi coğrafyasında ve uluslar arası/küresel üretim ve iş bölümünde yaşanan gelişmeler, geçmişte gelişim iktisadının ilgi alanı içinde yer almış ampirik açıdan zayıf kaldığından ya da geleneksel (neoklasik) iktisadın yaşadığı teknik sorunlar nedeniyle pratik politikalara dönüştürülemeyen bölgesel çalışmalara yönelik ilgi artmıştır (EserKöse,2005,98).

1990'lı yıllarda mekân boyutunun ana akım iktisat içine girişi, artan getiriler/eksik rekabet devriminin dördüncü (belki de) son dalgasını oluşturmaktadır. Eksik rekabet modellerinin kurulabilmesi için gerekli analiz aletlerini geliştiren yeni endüstriyel organizasyon dalgası teorik gelişimin birinci aşamasıdır. İkinci bu analitik enstrümanları kullanarak, artan getiriler durumunda stratejik ticareti açıklamayı çalışan yeni dış ticaret teorisidir. Üçüncü dinamik dışsal ekonomiler ve bilgi yayılmaları temelinde kurulan yeni büyüme teorisidir. Dördüncü Dalga ise işte bu artan getiriler ve eksik rekabet modelleri çerçevesinde gelişen yeni ekonomik coğrafya veya coğrafi iktisattır (Küçüker,2008,3).

Krugman yeni Ekonomik Coğrafya ile inanadığı iktisadi kuramlar çerçevesi de aynı tür sektör içinde yer alan bütün firmaların bir ağ ilkesini dikkate alarak kar marjlarını yükseltebileceklerini vurgular. Aynı sektörün bir mekanda bütün destek üniteleri ile yer alması, uzman iş gücü ihtiyacının küresel pazardan elde edilmesi, maliyetlerin azalması ve pazarlama kolaylıkları, Krugman'ın kuramının tercih edilemesini ve devletlerinin güçlü bir şekilde dikkatlerinin çekilmesine yol açmıştır(Arıbaş ve Deniz,2015)

Ekonomik Coğrafya Ekonomistlerin kullanmaya başladığı bir kavram olmaya başlamıştır. Yeni ekonomik coğrafya kavramının içeriğini ekonomistler doldurmuştur. Kavramın şekillenmesinde birçok iktisadi model, kuram, iktisat tarihi ve matematiksel iktisat ağırlıktadır. Çalışma Yeni Ekonomik Coğrafyanın mekânsal ve uygulama boyutları etrafında belirlenmektedir(Arıbaş ve Deniz,2015). Günümüzde bölgesel dengesizliklerin artması, dengesizliklerin nedenlerinin araştırılmasına olan ilgiyi arttırmıştır. Bu ise, özellikle ekonomistlerin ekonomik coğrafyayı yeniden keşfetmeleri sonucunu doğurmuştur. Özellikle son yıllarda, pek çok ekonomik olayın arkasında dünya kaynaklarının yersel dağılımının ve buna ek olarak faktör hareketlerinin rolünün olduğu bilinmektedir. Belli coğrafi özelliklere sahip bölgelerin daha fazla geliştiği izlenen bir durumdur. (Elmas,2001:13)

2. BÖLGESEL KALKINMA

Bölgelerarası kalkınmışlık farklılığı kavramı, az gelişmiş bölgelerin gelişmiş bölgelere sosyal refah açısından yaklaştırılması, yani farklılıkların giderilmesi politikasını da doğal olarak beraberinde getirmiştir. Bu gelişmeler “bölge” ve “kalkınma” kavramlarının bir bütün olarak ele alınmasına yol açmış ve planlama ve bölgesel kalkınma çabalarında alternatif politika arayışlarını gündeme getirmiştir. Gelişmiş ülkelerde uzun yıllardan beri üzerinde önemle durulan ve geniş ölçüde uygulama olanağı bulan bölgesel planlama ve bölgesel kalkınma ajansları yaklaşımı, gelişmekte olan ülkelerde pek rağbet görmemiş ve çeşitli altyapı yatırımlarının desteklenmesi ile sınırlı kalmıştır. Türkiye’de de ulusal ölçekte planlı kalkınma modeli benimsenmiş ve bölgesel planlama çalışmalarına, çeşitli nedenlerle geçilememiştir. Bunun yerine, il planlaması tercih edilmiş ve bölgesel gelişmişlik farklılıklarının giderilmesi için “kalkınmada öncelikli yöreler” uygulamasına ağırlık verilmiştir(Arslan, 2005).

Üretimdemekan ögesi oldukça önemlidir. Bölgesel gelişmişlik açısından farklılıkların başında mekan ögesi gelmektedir.Toplumlardaki gelişim zamanla (tarımsal üretimden itibaren) değişime neden oldu. Köylerin oluşmaya başlaması yeni sorunları da beraberinde getirdi. Zamanla tarla açmak amacıyla doğanın tahrip edilmesi, tahriple ortaya çıkanların ürün olarak piyasaya sunulması ve yeni sektörlerin oluşması gibi değişimler toplumsal farklılıkları oluşturdu.

Tarıma dayalı kırsal toplumlar,ticarete dayalı kent toplumları ve gelişimle beraber sanayi toplumları ortaya çıktı.

Her ülkenin bünyesindeki bölgeler arası gelişmişlik farkları ortaya çıkarken, diğer yandan ülkeler arasında gelişmişlik farkları ortaya çıkmaya başladı. Gelişmiş bölgelerde yoğunlaşan modern endüstriler ve kentsel uygarlıklar oluştu. Kırsal toplumlarla aralarındaki farklar hissedilir düzeyde göze çarpmaktadır.

Bir ülkenin gelişmiş olması bölgesel gelir ve gelişim farklarını ortadan kaldırmamaktadır. İktisat buna çözümler ararken üretim yerleri ile tüketim yerlerinin farklı olduğu ürünler olduğunu ve böylelikle bir bölgede üretimin olması için tüketicinin olması gerektiği görüldü. Bu ekonomide mekan faktörünün analizlere katılmasına sebep oldu. Mekanı analizlerine katan ekonomistlerin görüşleri iki grupta toplanabilir(Dinler,2012,s:5). Bunlar;

-Kuruluş yeri Teorisyenleri

-Etki alanını saptayan teorisyenlerdir.

1.1 Kuruluş Yeri Teorisyenleri

Bu görüşe göre üretim mekanı tüketim mekanından uzak olabilir. Bu sorun taşıma faaliyetleri ile ortadan kaldırılabilir. Kuruluş yeri teorisyenlerinin ilki Alman Von Thünen’dir. Daha önceden, Richard Cantillon, Dr.Quesney, Adam Smith,David Ricardo gibi iktisatçılarda bu durumu destekleyen çalışmalar yapmışlardır.

Alansal Ekonominin kurucusu V.Thünen olmasıyla beraber ALfred Weber,Tord Palander ve Auguste Löschbaşlıca destekçileridir(Dinler,2012,s:6)

2.1 Etki Alanını Saptayan Teorisyenler

Bu gruptaki teorisyenler, ampirik bulgu ve anketleri, genel formüllere dönüştürmeye çalışmaktadırlar. Dolayısıyla analizlerde kullandıkları yöntem, tümevarım yöntemidir. Tümevarım yöntemini kullanan ekonomistlerin ortaya çıkması,istatiki çalışmaların mekânsal analizde uygulanma olanaklarının geliştirilmesinden sonra söz konusu olmaya başlamıştır.Önce birtakım anketler yapılmış ve bu anketlerin değerlendirilmesiyle ilgili istatiki yöntemler geliştirilmiştir. Geliştirilen bu yöntemleri

kullanarak, işletme ya da yerleşme merkezlerinin etki alanlarını hiyerarşilerini saptamaya çalışan analistlerden **J.Reilly, A.Piatier, Christaller, Zpipt ve Steward**'ın katkıları bulunmaktadır(Dinler,2012,s:21).

AB'DE BÖLGESEL KALKINMA

Avrupa'da 1975 yılında bölgesel kalkınma fonu kurulmuştur. AB'de bölgesel politikaların evrimine bakıldığında üçlü bir ayırım yapıldığı görülmektedir. Bunlardan ilki, Roma Anlaşması'ndan Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu'nun(ABKF) kurulduğu 1975 yılına kadar de facto olarak nitelendirilen dönemdir. Bu dönemde İtalya'nın güneyine spesifik desteklerin yanı sıra gemi,tekstil,demir-çelik,kömür gibi gerileyen sektörlerle Avrupa Yatırım Bankası ve Avrupa Sosyal Fonu'ndan yapılan destekler, bölgesel politika uygulamalarının öncüleri olmuştur. İkincisi, ABKF'nin kurulmasından 1988 yılına kadar devam eden ve üye ülkelerin belirginleşen işsizlik sorunlarına çözümde 'yardımcı' olma olarak nitelendirilen dönemdir.Dönem içinde tahsis miktarları peyderpey artırılmış ve fon kullanım prosedürleri Avrupa komisyonu'nun etkinliğini arttırmak yönünde geliştirilmiştir.1986 yılında ise bölgesel politika, Avrupa Tek Senedi ile 'ekonomik ve sosyal uyum' çerçevesinde topluluk tarafından sistematik bir şekle bürünmüştür(Arslan,2005).

Küreselleşme kapsamında değişen bölgesel üretim sistemleri ve politikalar, bölgeyi ekonominin ve ekonomik kalkınmanın odak noktası olarak kabul eden yaklaşımlara ivme kazandırmıştır. Bölgesel kalkınma ajansları da bölgesel ölçekte ekonomiyi canlandırmak, örgütlemek ve geliştirmek amacıyla oluşturulan kuruluşlardır. Avrupa Bölgesel Kalkınma Ajansları Birliği (EURADA) tarafından yapılan tanımlamaya göre bölgesel kalkınma ajanslarının görevi, sektörel ve genel kalkınma problemlerini belirlemek, bunların çözümüne yönelik olanakları ve çözümleri tespit ederek bu çözümleri geliştiren projeleri desteklemektir (Kayasü vd, 2003: 7).

2. KALKINMA AJANSLARI

Kalkınma Ajansları, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla kurulan, kendine özgü teknik ve finansman (bütçe) mekanizmasına sahip, kâr amacı gütmeyen, çabuk karar alıp uygulayabilen, merkezi ve yerel idarelerin dışında, kamu, özel sektör ve STK'ları bir araya getiren, tüzel kişiliği haiz, 5449 sayılı Kanunla düzenlenmemiş işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi, İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (düzey 2 bölgeleri) esas alınarak Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan teknik kapasitesi yüksek, uygulamacı olmayan fakat destekleyici, koordinatör ve katalizör olarak faaliyet gösteren kalkınma birimleridir.

Kalkınma Ajanslarının görevleri kuruluş kanununa göre aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- Yerel yönetimlerin plânlama çalışmalarına teknik destek sağlamak.
- Bölge plân ve programlarının uygulanmasını sağlayıcı faaliyet ve projelere destek olmak; bu kapsamda desteklenen faaliyet ve projelerin uygulama sürecini izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını Kalkınma Bakanlığına bildirmek.
- Bölge plân ve programlarına uygun olarak bölgenin kırsal ve yerel kalkınma ile ilgili kapasitesinin geliştirilmesine katkıda bulunmak ve bu kapsamdaki projelere destek sağlamak.
- Bölgede kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen ve bölge plân ve programları açısından önemli görülen diğer projeleri izlemek.
- Bölgesel gelişme hedeflerini gerçekleştirmeye yönelik olarak; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek.
- Ajansa tahsis edilen kaynakları, bölge plân ve programlarına uygun olarak kullanmak veya kullanılmak.
- Bölgenin kaynak ve olanaklarını tespit etmeye, ekonomik ve sosyal gelişmeyi hızlandırmaya ve rekabet gücünü artırmaya yönelik araştırmalar yapmak, yaptırmak, başka kişi, kurum ve kuruluşların yaptığı araştırmaları desteklemek.
- Bölgenin iş ve yatırım imkânlarının, ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımını yapmak veya yaptırmak.

- Bölge illerinde yatırımcıların, kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanına giren izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idarî iş ve işlemlerini, ilgili mevzuatta belirtilen süre içinde sonuçlandırmak üzere tek elden takip ve koordine etmek.
- Yönetim, üretim, tanıtım, pazarlama, teknoloji, finansman, örgütlenme ve işgücü eğitimi gibi konularda, ilgili kuruluşlarla işbirliği sağlayarak küçük ve orta ölçekli işletmelerle yeni girişimcileri desteklemek.
- Türkiye'nin katıldığı ikili veya çok taraflı uluslararası programlara ilişkin faaliyetlerin bölgede tanıtımını yapmak ve bu programlar kapsamında proje geliştirilmesine katkı sağlamak.
- Ajansın faaliyetleri, mali yapısı ve ajansla ilgili diğer hususların güncel olarak yayınlanacağı bir internet sitesi oluşturmak.

2.1. AJANSLARIN YÖNETİM YAPISI

Yönetim Kurulu

Ajansın karar organı olan Yönetim Kurulu; bölge illerinin valileri, il merkez belediye başkanları, il genel meclisi başkanları ve ticaret ve sanayi odası başkanlarından özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşlarından seçilecek üyelerden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu Başkanlığını sırasıyla bölgede yer alan her bir ilin valisi bir yıllığına yapmaktadır.

Kalkınma Kurulu

Ajansın danışma organı olan bu kurul, bölgenin sorunlarını ve fırsatlarını değerlendirme konusunda tavsiyelerde bulunur. Kalkınma Kurulu kamu (valilikler, yerel yönetimler, üniversiteler, vb.), özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarından (dernekler, vakıflar, odalar, vb.) seçilmiş, illerin dengeli şekilde temsilini sağlayacak yapıda, en fazla yüz üyeden oluşur.

Genel Sekreterlik

Ajansın icra organı olarak, ulusal ve bölgesel plan ve programlar çerçevesinde hedeflerin gerçekleştirilmesi için çalışmaktadır. Genel Sekreterlik, Yönetim Kurulu karşısında sorumlu olan Genel Sekreter, uzmanlar, destek personeli ve Yatırım Destek Ofisleri' nden oluşmaktadır(<http://ahika.gov.tr/kalkinma-ajansi-nedir/>).

2.2. KALKINMA AJANSLARININ KURULUŞU

Düzyer 2 Bölgelerinde faaliyet gösteren kalkınma ajansları arasında, ilk olarak 2006 yılında İzmir ilini kapsayan İzmir Kalkınma Ajansı ile Adana ve Mersin illerini kapsayan Çukurova Kalkınma Ajansı pilot ajanslar olarak kurulmuştur. Sonrasında, 22.11.2008 tarih ve 27062 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2008/14306 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulan 8 kalkınma ajansı ile birlikte 2008 yılından itibaren Türkiye genelinde toplamda 10 ajans faaliyete geçmiştir (Oran, 2015-2019:1).

Sonrasında, 25.07.2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kayseri, Sivas ve Yozgat illerini kapsayan TR72 Bölgesi'nde faaliyet gösteren ORAN'ın da aralarında yer aldığı 16 kalkınma ajansı daha kurulmuştur. Hâlihazırda, istatistiki bölge birimleri sınıflandırmasına göre, Türkiye'de Düzyer 2 Bölgelerinde faaliyet gösteren toplam 26 kalkınma ajansı mevcuttur. Bu doğrultuda, Kalkınma Bakanlığı'nın koordinasyonunda faaliyetlerini sürdüren ORAN, 2009 yılından itibaren TR72 Bölgesinde faaliyet gösteren bir kamu kurumu olup, bu amaçla kurulmuş Türkiye'deki 26 kalkınma ajansından biridir (ORAN/a, 2015-2019:1).

2.3 TR72 Bölgesi Tanıtımı

2016 Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Kayseri'nin nüfusu 1.358.980, Sivas'ın nüfusu 621.224, Yozgat'ın nüfusu 421.041'dir. 2016 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sonuçlarına (ADNKS) göre Kayseri nüfus büyüklüğü bakımından iller arasında 15. sırada, Sivas 35. Sırada, Yozgat ise 46. Sırada. Buna göre bu illerden en yoğun nüfus oranına sahip olan il Kayseri, en düşük nüfusa sahip il ise Yozgat'tır.

Tablo 1: TR72 Bölgesi İlleri Nüfus Sayısı

İl	Nüfusu
----	--------

Kayseri	1.358.980
Sivas	621.224
Yozgat	421.041

Kaynak: TÜİK, (3 Mayıs 2017) tarihinde <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> adresinden alındı.

Kayseri’de 3, Sivas’ta 3 ve Yozgat’ta ise 2 olmak üzere Bölgede 8 aktif Organize Sanayi Bölgesi (OSB) bulunmaktadır. Bölgedeki en büyük OSB Kayseri OSB’dir. Kayseri OSB’de yaklaşık 50.000 kişi istihdam edilmektedir. Bölgedeki tek Serbest

Bölge Kayseri’de yer almaktadır. Bölgede 80 civarında işletmede yaklaşık 2.200 kişiye istihdam sağlanmaktadır (ORAN/a, 2015-2019:6).

Bölge, çeşitli turizm türleri bakımından potansiyel taşımakla birlikte, kış turizmi açısından da önemli bir konuma sahiptir. Erciyes Master Planı’nın tamamlanması ile Erciyes Dağı’nın uluslararası seviyede bir kış turizmi merkezi olması hedeflenmektedir. Sivas’ta ise Yıldızdağı Kış Sporları Merkezi için yatırımlar devam etmektedir. Bölgedeki jeotermal potansiyeli de önümüzdeki dönemlerde yapılacak doğru yatırımlarla Bölgenin turizm değerlerinin başında gelecektir. Erişilebilirlik açısından Bölge, “Coğrafi Erişilebilirlik Endeksi”ne göre en yüksek değer alan bölgelerden birisidir. Bu durum özellikle yerli turist çekmek açısından önemli bir turizm potansiyeli teşkil etmektedir..

Bölge aynı zamanda jeolojik yapısı nedeniyle zengin maden çeşitliliğine ve önemli maden yataklarına sahiptir. Bölgede özellikle Sivas’taki toplam ihracat oranının da önemli bir bölümünü maden ihracatı oluşturmaktadır (ORAN/a, 2015-2019:6).

2.2- Orta Anadolu Kalkınma Ajansı’nın (ORKA) Kuruluşu ve Genel Yapısı

Kayseri, Sivas ve Yozgat illerini kapsayan Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN), 25 Temmuz 2009 tarihinde Kalkınma Bakanlığı tarafından kurulmuştur. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı’nın temel amacı, 5449 sayılı kuruluş kanununun birinci maddesinde bütün kalkınma ajansları için ortak bir biçimde ifade edildiği üzere; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak, bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmaktır (ORAN/a, 2015-2019:9). Ajansın misyonu TR72 bölgenin sosyal ve ekonomik olarak kalkınmasına katkı veren, bölgesel kalkınma faaliyetlerinde tüm paydaşlar için koordinasyon sağlayan ve yönlendiren bir merkez olmaktır. Ajansın vizyonu TR72 alanında uzmanlaşmış dinamik kadrosu ve güçlü kurumsal yapısıyla, bölgesel kaynak ve potansiyellerin değerlendirilmesinde katılımcılığı ve işbirliğini temel alarak bölge gelişimine yön veren, bölgesel kalkınmada öncü kurum olmak.

25.07.2009 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2009/15236 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kayseri, Sivas ve Yozgat illerini kapsayan TR72 Bölgesi’nde faaliyet gösteren ORAN kurulmuştur (ORAN/a, 2015-2019:10).

2.2.1. Organizasyon Yapısı

ORAN temel olarak karar organı olan Yönetim Kurulu, danışma organı olan Kalkınma Kurulu ve icra organı olan Genel Sekreterlik ve Yatırım Destek Ofislerinden oluşmaktadır (ORAN/b, 2015-2019:9).

2.2.2. Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu, Kayseri, Sivas ve Yozgat’ın valileri, belediye başkanları, il genel meclisi başkanları ile ticaret ve sanayi odası başkanlarının yer aldığı 11 üyeli bir kuruldur (ORAN/b, 2015-2019:9).

2.2.3. Kalkınma Kurulu

Kalkınma Kurulu, TR72 Bölgesi illerinden Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenmiş bazı kamu kurumları, STK’lar ve meslek odaları ile üniversitelerin en üst düzey temsilcilerinin oluşturduğu 100 üyeden oluşmaktadır. Buna göre Kayseri’de 41, Sivas’ta 31, Yozgat’ta 28 kurum Kalkınma Kurulunda üst düzeyde temsil edilmektedir (ORAN/b, 2015-2019:13).

2.2.4. Genel Sekreterlik

Genel sekreterlik Ajansın icra organıdır. Genel sekreterliğin ve yatırım destek ofislerinin en üst amiri genel sekreterdir. Genel sekreter yönetim kuruluna karşı sorumludur. Genel Sekreterlik 5 çalışma birimi ve TR72 Bölgesi illerinde kurulu, 3 yatırım destek ofisinden teşekkül etmektedir(ORAN/b, 2015-2019:14).

2.2.5. Personel Yapısı

Ajans personel kadrosu 1 Genel Sekreter, 1 İç Denetçi, 32 Uzman ve 6 Destek Personelinden oluşmaktadır. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın icra organı Genel Sekreterliktir. Ajans Genel Sekreterliği görevini Kalkınma Bakanlığının 28

Ağustos 2015 tarihli ve 3668 sayılı yazısı yürütülmektedir.

Ajans bünyesinde lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde personel istihdam edilmekte olup, 23 personel Lisans, 12 personel Yüksek Lisans, 1 personel doktora eğitim düzeyindedir. 9 personel Yüksek Lisans eğitimine, 4 personel ise Doktora

Eğitimine devam etmektedir (ORAN/b, 2015-2019:14).

2.2.6. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın Projeleri

ORAN'ın amacı, kanunda belirtildiği üzere, kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle, ulusal kalkınma planı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmaktır. Kalkınma Ajansları, bölgesel kalkınmanın hızlandırılması amacıyla, Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği, Destek Yönetim Kılavuzu ve ilgili başvuru rehberlerinde belirlenen hususları göz önünde bulundurarak, bölge aktörlerine mali ve teknik destek sağlayabilmektedir (ORAN/c, 2015-2019:1).

ORKA'nın 2010-2014 dönemi arasındaki projeleri aşağıda Tablo-2'de görülmektedir. 2010 yılında toplam 45 proje bulunmaktadır. Bu projelerden en az payı %18 oranına tekabül eden 7 proje ile Yozgat almıştır. 2.sırada 13 proje ile %30 oranında bir pay alan Sivas bulunmaktadır. En fazla payı 25 proje ile Kayseri almıştır. Bu dönemdeki projelerin İktisadi kalkınma mali destek programı ve Küçük ölçekli Altyapı Mali Destek Programı için kullanılmıştır. Bu alanlarda sonraki yıllarda proje yapılmamıştır. İktisadi kalkınma ve mali destek programı için toplam 37 proje işleme alınmıştır. Alt yapı ve mali destek amaçlı projeler ise 8 adet olarak gerçekleştirildiği görülmektedir.

2011 yılı için proje konuları her il için aynı başlıklarda gerçekleşmiştir. 2010-2014 dönemi arasında gerçekleşen proje destekleri her yıl kaynak aktarılan konular diğer yıllarda ele alınmamış konulardır. Kendi içinde farklı konularda projelere kaynak aktarılmıştır. Buna göre;

2010 yılı proje alanları ve oranları;

İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı	37 proje	%82,2
Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	8 proje	%17,8
<i>Toplam</i>	<i>45 Proje</i>	

2011 yılı proje alanları ve oranları;

Yeni Ürün, Yenilikçilik ve Ar-ge Mali Destek Programı	22 proje	%49
Jeotermal ve Madencilik Mali Destek Programı	15 proje	%33
Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı	8 proje	%18
<i>Toplam</i>	<i>45 proje</i>	

2012 yılı proje alanları ve oranları

Gelişen Sektörlerde Rekabetçi KOBİ'ler Mali Destek Programı	38	%73
Tarımla Gelen Kalkınma Mali Destek Programı	14	%27
<i>Toplam</i>	<i>52 proje</i>	

2014 yılı proje alanları ve oranları

Rekabetçi üretim Mali Destek Programı	21	%45
İstikrarlı Büyüme Mali Destek Programı	13	%28
Kentsel Kalkınma Mali Destek Programı	12	%27
<i>Toplam</i>	<i>46 proje</i>	

2.6.1. İllere Göre Proje Sayısı

ORKA kapsamında yer alan illerin 2014 yılına kadar toplam 188 proje hayata geçirilmiştir. Bu projelerin illere göre analizini yapmak için aşağıdaki tablolar hazırlanmıştır.

Proje Adları	KAYSERİ				SİVAS				YOZGAT				TOPLAM
	2010	2011	2012	2014	2010	2011	2012	2014	2010	2011	2012	2014	
İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı	23	-	-	-	10	-	-	-	4	-	-	-	37
Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	2	-	-	-	3	-	-	-0	3	-	-	-	8
Yeni Ürün, Yenilikçilik ve Ar-ge Mali Destek Programı	-	16	-	-	-	4	-	-	-	2	-	-	22
Jeotermal ve Madencilik Mali Destek Programı	-	3	-	-	-	8	-	-	-	4	-	-	15
Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı	-	1	-	-	-	2	-	-	-	5	-	-	8
Gelişen Sektörlerde Rekabetçi KOBİ'ler Mali Destek Programı	-	-	24	-	-	-	11	-	-	-	3	-	38
Tarımla Gelen Kalkınma Mali Destek Programı	-	-	4	-	-	-	5	-	-	-	5	-	14

IJOASSARUTSOBİDER

Tablo:2
Proje Sayısı

Rekabetçi Üretim Mali Destek Programı	-	-	-	21	-	-	-	-	-	-	-	-	21
İstikrarlı Büyüme Mali Destek Programı	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	5	13
Kentsel Kalkınma Mali Destek Programı	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	6	12
TOPLAM	25	20	28	21	13	14	16	14	7	11	8	11	188

İllere Göre

- 2010 yılında İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı adı altında 37 proje, Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı adı altında 8 proje,
- 2011 yılında Yeni Ürün, Yenilikçilik ve Ar-ge Mali Destek Programı adı altında 22 proje, Jeotermal ve Madencilik Mali Destek Programı adı altında 15, Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı adı altında 8 proje,
- 2012 yılında; Gelişen Sektörlerde Rekabetçi KOBİ'ler Mali Destek Programı adı altında 38, Tarımla Gelen Kalkınma Mali Destek Programı adı altında 14 proje,
- 2014 yılında; Rekabetçi Üretim Mali Destek Programı adı altında 21 proje, İstikrarlı Büyüme Mali Destek Programı adı altında 14 proje, Sosyal ve Kentsel Kalkınma Mali Destek Programı adı altında 12 proje toplamda hali hazırda 188 projeyi faaliyete geçirmiştir.

Buna göre iller bazında proje üretimi ve sonuçlarını incelemek için her ilin proje sayısı, istihdam sayısı ve kullanılan tutara bakılmalıdır.

-KAYSERİ İLİ

Kayseri nüfus bakımından bakıldığında ORKA kapsamındaki en kalabalık il durumundadır. Son verilere göre nüfusu 1.358.980 rakamına ulaşmıştır. (bkz,Tablo 1). En büyük organize sanayi alanına sahip ilde yine kayseridir.

IJOASSARUTSOBİDER

KAYSERİ										
	2010 Yılı		2011 Yılı		2012 Yılı		2014 Yılı		TOPLAM	
PROJE ADI	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı
İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı	12.306.181	269	-	-	-	-	-	-	12.306.181	269
Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	1.678.191,00	-	-	-	-	-	-	-	1.678.191,0	-
Yeni Ürün, Yenilikçilik ve Ar-ge Mali Destek Programı	-	-	6.987.718,6	123	-	-	-	-	6.987.718,6	123
Jeotermal ve Madencilik Mali Destek Programı	-	-	151.139,00	33	-	-	-	-	151.139,00	33
Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı	-	-	750.800,00	-	-	-	-	-	750.800,00	-
Gelişen Sektörlerde Rekabetçi KOBİ'ler Mali Destek Programı	-	-	-	-	12.855.394	86	-	-	12.855.394	86

IJOASSARUTSOBİDER

Tarımla Gelen Kalkınma Mali Destek Programı	-	-	-	-	1.548.475,0	-	-	-	1.548.475,0	-
Rekabetçi Üretim Mali Destek Programı	-	-	-	-	-	-	11.591.431	214	11.591.431	214
Kentsel Kalkınma Mali Destek Programı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	13.984.372,7	264	7.889.657	156	14.403.869	86	11.591.431	214	47.869.329	725

Kayseri'nin 2010 yılında 13.984.372 TL tutarında bir proje bütçesi kullandığı görülmektedir. Kullanılan bütçenin %88'lik kısmının iktisadi ve mali destek programı çerçevesinde olduğu görülmektedir. %12'lik kısmı ise Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı için kullanıldığı görülmektedir.

Kayseri'nin kullanılan proje rakamlarından en fazla pay alan il olduğu görülmektedir. 188 projenin 94 tanesini kayseri kullanmıştır. Yani Sivas ve Yozgat illerinin kullandığı proje kadar sadece kayseri kullanmıştır.

2010 yılı verilerine göre 269 tane istihdam sağlamıştır.

2011 yılında kullanılan proje bütçesi 7.889.657 TL tutarındadır. Bu proje kapsamında da 156 kişi istihdam edilmiştir.

2012 yılında kullanılan bütçe 14.403.869 TL tutarındadır. Bu dönemde istihdam sayısı ise 86 kişidir.

2014 yılında 11.591.430 TL tutarında bütçe kullanılmıştır. Bu dönemde de 214 kişi istihdam edilmiştir. Toplam bütçe tutarının 47.869.329 TL olduğu ve istihdamın ise 725 olduğu görülmektedir.

SİVAS

ORKA kapsamında Kayseri'den sonra en fazla nüfusa sahip ildir.. 2016 yılı verilerine bakıldığında 621.224 sayısına ulaşmıştır. Sanayi olarak Kayseri'den geride olup, turizm, kış sporları ve bölgedeki jeotermal potansiyel açısından önemli bir konumdadır.

2010 yılında ORKA tarafından uygulanan 45 projeden 13 tanesi Sivas tarafından uygulamaya konulmuştur. Bu projeler kapsamında 8 milyon 932 bin TL tutarında bir bütçe kullanılmıştır. Aşağıdaki tablo'da da görüldüğü gibi 73 kişilik istihdam sağlanmıştır.

2011 yılında 7.544.011 TL tutarında bir bütçe kullanılmıştır. Bu bütçelerin kullanıldığı alanlara bakıldığında Jeotermal ve Madencilik Mali Destek programı ve Turizm alanlarında kullanıldığı görülmektedir. Sağlanan istihdam ise 44 kişidir.

2012 yılında 8.421.516 TL tutarında proje bütçesi kullanılmış ve 81 kişiye istihdam sağlanmıştır. Bu dönemde KOBİ'lere mali destek ve Tarımla Gelen Kalkınma Mali Destek Projelerine kaynak aktarılmıştır.

2014 yılında 10.809.608 TL tutarında proje desteklenmiş ve 123 kişiye istihdam sağlanmıştır. Bu dönemde İstikrarlı Büyüme ve Kentsel Kalkınma Mali destek programlarına kaynak aktarılmıştır. En fazla kaynak 7.706.414 TL ile Kentsel Kalkınma Mali Destek programına kaynak sağlanmıştır.

Sivas ili ajanstan en fazla kaynak kullanan ikinci ildir.

SİVAS										
	2010 Yılı		2011 Yılı		2012 Yılı		2014 Yılı		TOPLAM	
PROJE ADI	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı
İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı	5.155.005,00	73	-	-	-	-	-	-	5.155.005,0	73
Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	3.777.720,99	-	-	-	-	-	-	-	3.777.720,99	-
Yeni Ürün, Yenilikçilik ve Ar-ge Mali Destek Programı	-	-	2.313750,00	37	-	-	-	-	2.313750,00	37
Jeotermal ve Madencilik Mali Destek Programı	-	-	4.291035,50	44	-	-	-	-	4.291035,50	44
Turizm Altyapısının Geliştirilmesi Mali Destek Programı	-	-	939.226,02	-	-	-	-	-	939.226,02	-
Gelişen Sektörlerde Rekabetçi KOBİ'ler Mali Destek Programı	-	-	-	-	5.394436,10	176	-	-	5.394436,10	176
Tarımla Gelen Kalkınma Mali Destek Programı	-	-	-	-	3.027.080,80	-	-	-	3.027.080,80	-

IJOASSARUTSOBİDER

Rekabetçi Üretim Mali Destek Programı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İstikrarlı Büyüme Mali Destek Programı	-	-	-	-	-	-	3.102.654,00	123	3.102.654,00	123
Kentsel Kalkınma Mali Destek Programı	-	-	-	-	-	-	7.706.414,08	-	7.706.414,08	-
TOPLAM	8.932.725,99	73	7.544.011,52	81	8.421.516,90	176	10.809.068,08	123	35.707322,49	453

YOZGAT

Yozgat ili 421.041 nüfusu ile ORKA kapsamındaki en küçük ildir. Bu nedenle doğal olarak en az kaynak kullanan durumundadır. ORKA kapsamında toplam 188 proje üzerinde yapılan incelemede 37 proje ile son sıradadır. Kayseri 94 proje ile yaklaşık Yozgat'ın 3 katı daha fazla kaynak kullanmıştır.

2010 yılında Yozgat 45.399.644 TL tutarından proje desteği almıştır. 22 kişilik istihdam sağlamıştır.

2011 Yılında 5.730.283 TL tutarında proje desteği sağlamıştır. 15 kişilik istihdam sağlamıştır.

2012 yılında 2.200.029 TL tutarında proje desteği sağlamış ve 4 kişilik istihdam sağlamıştır.

2014 yılında 7.017.677 TL tutarında ve 41 kişilik istihdam sağlayan projeler kabul etmiştir.

YOZGAT											
	2010 Yılı			2011 Yılı		2012 Yılı		2014 Yılı		TOPLAM	
PROJE ADI	Toplam Proje Bütçesi	Toplam Sayısı	İstihdam	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı	Toplam Proje Bütçesi	Toplam İstihdam Sayısı
İktisadi Kalkınma Mali Destek Programı	12.306.181,70	22		-	-	-	-	-	-	12.306.181,70	22
Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	2.159615,05	-		-	-	-	-	-	-	2.159615,05	-
Yeni Ürün, Yenilikçilik ve Ar- ge Mali Destek Programı	-	-		832.175,00	6	-	-	-	-	832.175,00	6
Tarımla Gelen Kalkınma Mali Destek Programı	-	-		-	-	1.618.685,00	-	-	-	1.618.685,00	-
Rekabetçi Üretim Mali Destek Programı	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-

IJOASSARUTSOBİDER

İstikrarlı Büyüme Mali Destek Programı	-	-	-	-	-	-	2,644.637,00	41	2,644.637,00	41
Kentsel Kalkınma Mali Destek Programı	-	-	-	-	-	-	4.373.040,44	-	4.373.040,44	-
TOPLAM	4.399.664,20	22	5.730.283,05	15	2.200.029,75	4	7.017.677,44	41	19.347.654,44	82

Kayseri'nin; toplam proje bütçesi 47.7769.329,6, toplam istihdam sayısı 725, Sivas'ın; toplam proje bütçesi 35.707322,49, toplam istihdam sayısı 453, Yozgat'ın toplam proje bütçesi 19.347654,44, toplam istihdam sayısı 82'dir. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın faaliyet gösterdiği bu illerin toplam proje harcamaları 276.924.306,53 ve toplam istihdam sayısı 1260'dır. 2013 yılı ve 2014 yılı sonrasında ajansın resmi sitesinde herhangi bir açıklama olmayıp bilgilerini resmi sitelerinde paylaşmamışlardır.

SONUÇ

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı toplam proje olarak en çok Kayseri'de proje kabul etmiştir. Toplam proje bütçesi ve toplam istihdam sayısı en yüksek olan il Kayseri'dir. Sanayi bölgesinde 50 bin istihdam sağladığı dikkate alındığında bunun beklenen bir sonuç olduğu kabul edilecektir.

Kalkınma ajanslarının illerde öncelikli faaliyet alanlarına önem vererek proje kabul etmeleri oldukça önemlidir. Bu yönüyle bölgesel gelişim farklılıklarının azaltılması hedeflenebilir. Ancak dikkat edilirse kalkınma ajanslarında kabul edilen projelerin sınıflandırılması her yıl aynı alanlarla sınırlı kalmıştır. Bu alanların değişkenlik göstermemiş olması genellikle yönlendirme olduğu görüşünü öne çıkarabilir.

2010 yılında proje verilen alanlar 2011 ve diğer yıllarda kullanılmamıştır. Aslında her yıl belli alanlara göre proje bütçeleri iller bazında düzenlenmiş olsa, iller arası farklılıklardan kaynaklanan öncelik esasına göre her ilin kullandığı başlıklar kendi içinde yıllara göre tekrarlanabilecekti. Örneğin Turizm ile ilgili projeler daha çok Sivas ilinde kullanılacağından her yıl Sivas bu alanda proje üreten il olabilecekti. Aynı şekilde Kayseri sanayi alanında veya Yozgat tarımsal üretimde her yıl gelişen ve büyüyen kaynak aktarımı ile proje üretebilecekti.

Bu açıdan bakıldığında ORKA Kalkınma etkin ve verimli kullanılmamıştır. Kurulan yapıda kaynak kullanımı için proje üretim alanları illere ve ajanslara göre değişiklik göstermelidir. Bu yolla her ajans kendi bölgesinin önceliklerine göre kaynak tahsisi yapabilecektir.

Orta Anadolu Kalkınma Ajansı'nın, yeni kurulan bir ajans olması sebebiyle yenilikçiliğe ve değişime yatkın olduğu görülmektedir. Ayrıca faaliyette bulunduğu kurum ve kuruluşların ajansa karşı pozitif beklenti ve bakış açısı da ajansın gelişimine katkı sağlayacak bir faktördür. Sahip olduğu genç ve dinamik personel yapısı, ajans çalışmalarının daha başarılı ve sürdürülebilir olmasında öneme sahiptir.

Ajansın yeni bir yapıya sahip olması ve personelin kuruluşundan bu yana ajanstaki faaliyetlerle deneyim kazanarak uygulaması ajansın lehine bir adımdır. Ayrıca kısa süreli bir geçmişe sahip olmasına rağmen ajansın yatırım destek ofislerinin faaliyette bulunması, ajansın bölge üzerindeki plan proje ve faaliyetleri barındıran mevcut durum analizinin yapılmış olması ve tüm bunların ajansa ait internet ortamında paylaşımında olması ajansa pozitif yönde katkı sağlamaktadır. Ve bölgenin gelişmeye, yeniliklere açık olması da ajansın destekleyeceği projeler açısından ajansın yararına olduğu görülmektedir. Fakat kurumsallaşma sürecinin tamamlanmamış olması, bina ve araç gibi fiziksel gereksinimlerin henüz yeterli düzeyde sağlanamaması ve özellikle personel sayısının gerekli dokümanların hazırlanmasında yetersiz olması bu nedenle gerekli bilgiye ulaşma aşamasında sıkıntı oluşmasına neden olduğundan ajansın negatif yönleri arasında gösterilebilir. En önemli eksikliklerden biri de bölgenin şimdiye kadar yeterince tanıtımının yapılmamış olması ekstra bir bölge tanıtımını gerekli kılmaktadır.

Yeni bir kalkınma yaklaşımı olarak görülen ajansların yerel çalışmalara verdiği ağırlık ile gerek bölgede gerekse bölgenin ulusal ve uluslararası statü de rekabet gücünün artmasını sağlamaktadır. Türkiye'de ilerideki süreçlerde daha başarılı çalışmalar gerçekleştirip katkılarının artacağı kanısı kabul edilebilir.

Kaynakça

Arıbaş, K.,Deniz,M.,(2015),Paul Krugman ve Yeni Ekonomik Coğrafya,Ankara Uni., (tucaum.ankara.edu.tr/ wp-content/uploads/sites/280/2015/08/semp6_20.pdf,Erişim:09/10/2017)

Arı,Y.,(2017),Çevresel Determinizmden Politik ekolojiye;son 100 yılda Dünya’da ve Türkiye’de İnsan-Çevre coğrafyasındaki yaklaşımlar,Ata.Uni,Doğu Coğ.Der.,Ocak-2017,Sayı:37,Sayfa: 1-34)

Arslan,K., (2005),Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Etkin Bir Araç:Bölgesel Planlama ve Bölgesel Kalkınma Ajansları, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:4 Sayı:7 Bahar 2005/1 s.275-294

Dinler,Z.,(2012),Bölgesel İktisat,Ekin Basım Yayın,Bursa

Elmas, G., (2001), Küreselleşme Sürecinde Bölgesel Dengesizlikler , Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul

Eser,U-Köse,S.,(2005), Endüstriyel Yerelleşme ve Yoğunlaşma Açısından Türkiye Sanayii; İl İmalat Sanayilerinin Analizi,Ankara Üniv.SBF Dergisi, Cilt 60, Sayı-2,Ankara

Kar,M.,Taban,S.,(2003), Kalkınma Ekonomisi Seçme Konular,Ekin Yayınları,Bursa

Kayasü, S.,(2003), Pınarcıoğlu M., Yaşar S., Dere S., (2003), Yerel/Bölgesel Ekonomik Kalkınma ve Rekabet Gücünün Artırılması: Bölgesel Kalkınma Ajansları, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası, Yayın No: 2003-8,

Küçükler, C.,(2008), Yeni Ekonomik Coğrafya ve Kalkınma,H.Ü.İ.İ.B.F,Ankara

Tekin, T.,Özgünç., N.,(2013), Ekonomik Coğrafya /Küreselleşme ve Kalkınma,Çantay Kitabevi ,İstanbul

ORAN (2015-2019a) *Kurumsal Stratejik Plan,2014*

ORAN (2015-2019b) *Tanıtım Dokümanı,2015*

ORAN (2015-2019c) *2015-2019 Yılı Çalışma Programı*

<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> erişim :03/05/2017

http://www.oran.org.tr/materyaller/Editor/document/PlanlamaBirimi/Dokmerkezi/ORAN_MDP_2010.pdf erişim :03/05/2017

http://www.oran.org.tr/materyaller/Editor/document/PlanlamaBirimi/Dokmerkezi/ORAN_MDP_2011.pdf erişim :03/05/2017

http://www.oran.org.tr/materyaller/Editor/document/PlanlamaBirimi/Dokmerkezi/ORAN_MDP_2012.pdf erişim :03/05/2017

http://www.oran.org.tr/materyaller/Editor/document/PlanlamaBirimi/Dokmerkezi/ORAN_MDP_2014.pdf erişim :03/05/2017

<http://ahika.gov.tr/kalkinma-ajansi-nedir/> (Erişim:09/08/2017)